

הדף היומי בבלי: מסכת בבא קמא דף מ"ט
הדף היומי בהלכה: סימן קמ"ד מסעיף א' עד סעיף ד'
המוסר היומי: שמי"ה"ל חלק ב' פרק י"ט 'ויהס כלב' עד 'והנה כאשר'

לוח
לימוד
יומי

האם יש עניין לנשק את ספר התורה?

והאם יש הבדל אם מנשק בפה או ביד

(שם) שינשקנו בידו, וביאר בפתחי שערים שאף שבקיצור של"ה לגלג על נשיקת היד, מ"מ טוב לעשות כן, שמראה בזה כאילו נדבק רושם הקדושה בידו, וכפי שנוהגין העולם בנשיקת היד שנגעה בתפילין.

אולם בספר ויעש אברהם (מנהגי הרב מטשעכנוב עמ' שעה) כתב שמנהגו היה לא להניח לנשק ספר התורה בפה אלא ביד, וביאר שם נכדו בהגה"ה, שהוא משום דברי הרמב"ם (פי"ב מהל' רוצח ושמירת נפש ה"ד) שאסור ליתן לתוך פיו מעות שמא יש עליהם רוק של חולה, וכן כתב הגרי"א הענקין (עדות לישראל עמ' קכג) מטעמים נוספים, ומטעם זה נהג הגרי"ש אלישיב (שו"ת ישא יוסף ח"א סי' לב) לנשק הספר תורה בריחוק מעט בלא נגיעה.

ובספר הליכות שלמה (תפלה פי"ב ארחות הלכה הע' 68) הביא שהגרש"ז אויערבך היה נוהג לומר שאין לחוש לסכנה בזה.

כתב הרמ"א (סימן קמט סעיף א) שיש שנהגו שמביאים התינוקות לנשק הספר תורה וכדי לחנכם ולזרום במצוות, וכן נוהגים.

ובשאלה האם יש ענין גם בגדולים שינשקו הספר תורה? כתב בתורת חיים (סופר ס"ק ג), שהמנהג שאף גדולים מנשקים את ספר התורה כשעובר לפניהם, וכן כתב בסידור בית יעקב (סדר הוצאת ס"ת בשחרית של יום חול עמ' 165). וכתב הכף החיים (ס"ק ז) שכן היה מנהג האר"י ז"ל.

ובשערי אפרים (שער י ס"ד) הוסיף שמי שקרוב לספר תורה ראוי שאף יחבקנו ביד ימין, ובתורת חיים (שם) כתב שיחבקנו בשתי זרועותיו. וכן נהג החזו"א (דינים והנהגות פ"ו אות ח) לנשק ולחבק את ספר התורה בהליכתו ובחזרתו, והיה מנשק את הספר תורה עצמו דרך המעיל, ובחיבוק בידיו על המעיל והספר תורה.

ומי שאינו יכול לנשק את ספר התורה בפיו, כתב השערי אפרים

מדוע נקראת הקריאה בנביאים בשם 'הפטרה'?

חכמינו ז"ל תיקנו לקרוא בשבת, ביום טוב ובתענית ציבור, בספרי הנביאים, לאחר הקריאה בתורה. קריאה זו מכונה 'הפטרה', מלשון פְּטוּר וסילוק, שמסיימים ומסתלקים בקריאה זו מסדר התפילה והקריאה של שחרית. מעיקר התקנה היה ניתן לקרוא מספר פסוקים בכל מקום שהוא, אך כבר מימות הראשונים הונהגו קריאות קבועות, ורובן בענין הדומה לזה שקראו בתורה לפני ההפטרה, ומיעוטן בענין הקשור לתאריך, כגון הפטרת 'מחר חודש', בשבת שחל בה ערב ראש חודש. [סעיף ב' ו"ק א']

האם מותר להמתין זמן ממושך ל'נביא' הכתוב על גבי קלף?

בבתי כנסת רבים קוראים את ההפטרה מתוך ספרי נביאים הכתובים על גבי קלף. ובית כנסת שאין בו ספרי קלף, ומביאים אותם תמיד מבית כנסת אחר, ואירע שהוצרכו להמתין עד שייסימו באותו בית כנסת את קריאת ההפטרה - יש אומרים שאם מדובר בזמן ממושך אין להמתין, ואף אין הציבור רשאים למחול על כך. ויש אומרים שהציבור רשאים למחול, ובמקום שנוהגים להקפיד על הקריאה מתוך קלף בודאי הציבור מוחלים, ולכן מותר להמתין אף זמן רב. [ביאורים ומוספים דרשו, 2]

מתי צריך לגלול את ספרי התורה למקום הקריאה?

יש לגלול את ספר התורה למקום הקריאה לפני שעת הקריאה, כדי שלא יצטרכו הציבור להמתין עד שיגללוהו; ואם לא גללוהו לפני התפילה, יש לגוללו בשעת פסוקי דזמרה, (ויתכן שמותר לגוללים לומר פסוקי דזמרה תוך כדי גלילה). וביום שקוראים בשני ספרי תורה - אם לא גללו את הספר השני עד שעת הקריאה, יש לגוללו בעוד שקוראים בספר הראשון; ובבית כנסת שאין בו שני ספרי תורה, מותר לגלול את הספר בין קריאה לקריאה. [סעיף ג' ו"ק יג; ביאורים ומוספים דרשו, 7]

אתמול למדנו

- אם התגלתה בין העליות טעות בספר התורה, בחומש שבו קוראים את הקריאה הנוכחית, ולא ניתן להשיג ספר אחר - לדעת הרמ"א יש להמשיך את הקריאה ללא ברכות.
- אם התגלתה טעות בספר התורה ולא ניתן להשיג ספר אחר, אך הקריאה שצריכים לקרוא ביום זה היא בחומש שאין בו כל טעות - הנוהג להקל ולקרוא בו בברכה, אין למחות בידו.
- לדעת השולחן ערוך, בית כנסת שאין בו מי שידוע לקרוא בספר התורה אף ביחד עם ה'בעל קורא' - יברך הבעל קורא ויקרא מספר פעמים, כמספר העליות הנדרש באותו יום.

מחר נלמד

- טעו והוציאו ספר תורה שאינו מיועד לקריאה הנוכחית - האם מותר להשיבו לארון הקודש?
- מדוע אסור לתרגם את קריאת התורה ליידיש או לאנגלית?
- כנסת לבית הכנסת באמצע קריאת התורה - האם מותר לך לצאת?